

İÇTİHAT

Senelik abona (hariç) D. 4
« « (dahil) 500
6 Aylık « (dahil) 260

HAFTALIK FİKİR VE SAN'AT
MECMUASI

Tarihi tesis: 1904
24üncü sene. No. 278-2
18 Temmuz 1929

Ağaç katli âmi

Yakacık 12 Temmuz 1929

Göthe'nin, Napoleon Bonapart kendisini ilk defa görünce «Voilà l'homme!» diyerek hayran ve hürmetkâr bağırduğu o büyük insanın bir sözü vardır ki cana tesir eder ve her cana tesir etmesi çok arzu olunmaya değer:

Hayatında, bir ev bina etmemiş, bir evlât sahibi olmamış, bir ağaç dikmemiş olan bir insan, insan tesmiye olunmaya lâyık değildir.

Bu söz okadar derin ve şamil manalar ile doludur ki şerh ve izah etmek için ciltler yazılabilir. Bir ev bina etmeyen hayata layıkile irtibatı olmayan bir kimse dir vatana maddî bir bağla bağlı değildir. Bir evlât babası olmayan babalık şefkatini tatmamıştır, babalığın ruha verdiği rakik ve şefik terbiye ruhaniyeyi almamıştır; bir ağaç dikip yetiştirmeyen, ileride gölge ve meyva verecek saburane ve basirane teşebbüs ve intizarın yüksek zevkini tatmamıştır. Ve bu büyük meziyyet ve boş illetlerden mahrum kalmış olanlar için «Göthe» nin insan yad olunmaya değerleri yoktur demek haksız mıdır?

Anadolu köylerinin pek çoğunu gördüm, hele Ankara yolu üzerindeki köyleri büyük bir kederle temaşa ettim. Bir gün trenin durduğu bir köye indim ve ilk rast geldiğim köylüye sordum: evlerinizin önüne olsun bir az yeşillik ve gölge verecek bir kaç ağaç niçin dikmiyorsunuz? dedim, aldığım cevap: «efendim âdet olmamış!» idi. Bizim köylülerimizin âdeti yalnız ağaç yetiştirmemekten ibaret kalsaydı pek okadar dertlenmezdik; âdet

olan diğer bir şey vardır ki o da ağaç katli âmidir. Çobanlar, sürülerine otlak vücuda getirmek için ormanlara ateş verirler köylüler tarla yapmak için, ormanları yakarlar; (İçtihat) ın iki sene evvelki nushalarında Hüseyin Kâzım Beyin zirâî makalelerinde köylülerimizin bu zalim ve mazlum halleri yana yakıla şerholunmuştur. Bu ağaç katli âminin meş'um saik ve menbaları olmak gerektir.

İnsan, insan öldüremeyince bu öldürmek ihtiyacını ağaç öldürmekle mi tatmin ediyor? tarzında bir suali insan kendi kendine soruyor: Büyük filozof ve «Psychologie» alimi Profesör Dr. Boutmy, «Un essai de psychologie politique du peuple anglais au debut du xx ième siecle,»

yani «yirminci asır iptidalarında İngiliz kavminin siyasî psikolojisi üzerine tecrübe kelem» atlı kitabında, türkçeye «İngiliz kavmi» adile, yirmi sene evvel, tercüme etmiş olduğum kitabında bu sevitabiiyi şerh eder, İngilizlerin av merakını, yani hayvan öldürmek merakını umumî surette öldürmek «grize» si olarak izah eder. Bizim, bilhassa köylülerimizin ağaçlar üzerindeki «katliâm» larını başka türlü izah etmek yolu var mıdır? Ormanların mahvolmasile hasıl olan zararlar saymakla tükenmeyecek kadar çoktur: en başa ormanların celbettiği yağmurların azalmasını koymalıdır; ormanların her son bahar dökülen yaprakları tabii bir servettir; bunlar çürür, gübre olur «türabı nebatî» denilen feyzli bir maddeye tahavvül eder, ormanları teşkil eden ağaçların ekserisi meşedir,

madenler âleminde çelik ne ise, ağaçlar âleminde de hemen hemen meşe de odur. En sağlam ve en zarif mobilya, meşe ağacından yapılır. Amerikanın metin ve zarif yazıhaneleri sandalyaları hep meşe ağacından yapılır. «İsveç» in en büyük ihracat maddelerinden biri de ormanlarının bir usul ve kanun dairesinde istismar olunmas ile elde edilir; bundan yirmi sene evel yalnız İskenderiye, Port-Said ve diğer daha bir iki limanlarından «Mısır» a her sene İsveçten ithal olunan kereste, mamul ve ham kereste kıymeti bir buçuk milyon İngiliz lirası olarak gösteriliyordu!

Halbuki Mısırın karşı yakası demek olan bizim Adana ormanlarımız kısmen bâkir kısmen muzmahil bir haldedir.

Dört seneden beri her yaz mevsimi geçirmek, tebdil hava etmek için geldikimiz, Yakacık, vaktile dünyanın en ziyade «Pittoresque» yani vahşi bir güzellikle güzel yerlerinden biri imiş! Kırk sene evelki halini bilenleri, anlatanları dinledikten sonra şimdiki halini temaşa ederken gözlere yaşlar getiriyor.

Radio-aktifli mütenevvi, sularile meşhur Yakacık köyünü Kartal kazasına zeytin, incir ağaçları ile, her sene yüzlerce bin okka üzüm veren bağlar rapt edermiş; şimdi bir saatlik bu saha ağaçsızdır ve hemen hemen ekilmemiştir. Ağaç katli âminin saiklerinden birinin de kışın ısınmak ihtiyacı teşkil eder; Evler âdeta kapılı mezarlardır, soğua karşı mahfuz değil dirlei, muntazam ve mazbut kapı ve pencere yoktur, aman bilmez kış gelince köylü, etrafında bulduğu meyvalı olsun, meyvasız olsun, ayırt etmeksizin, ağaçları baltadan geçirir.

Burada cahillik, fakirlik, kanunsuzluk

Şairin Sarayı

- Ahmet Haşim - e

Ufkum bir cehennem bahçesine benziyor,
Güneşler ağılıyarak batıyor, doğmuyor ay.
Ey ömrümün mimarı, istemem, senin olsun
Matem gölgelerinden bana yaptığın saray..

Dr. AB. C.

işe karışır, bunların her üçü de biri birinden daha mel'un baş belâlarıdır.

Kanunsuzluk dedim; ilimce, iktisatca, nâmevsim, bir ağaç kesmek bir nevi katli nefstir. Ağaçlar, emrimize munkat ve kökleriyle yere bağlı bizim hizmetçilerimizdir, hizmetçilerimizi istihdam edebiliriz fakat onların hayatlarına dokunmaya hiç bir hakkımız yoktur, bilâkis onların iyi beslenmelerini, soğğun, sıcağın şiddetinden mahfuz bulunmalarını, hasta oldukları vakit bizim onlara hizmetkâr olmamızı ahlak ve kanun emreder hizmetçimizin hayatına taarruz etmek nasıl cezayı mucip ise ağacın hayatında nâbemevsim dokunmakta öylece cezayı mucip olmalıdır. Yunanistanda herkesin bağçesindeki ağaçların cins ve adedi, hükûmetçe mazbut imiş; bir kimsenin bağçesindeki ağaçlardan biri kurusa hükûmete bu kuruma keyfiyetini haber vermedikçe ve hükûmet bu ağacın hakikaten kuruduğunu tahkik edip kesilmesine ruhsat vermedikçe bu kuru ağaç kesilemezmiş!

Ağaçlar birer şahsiyeti vataniye dirler, memleketin iktisadî, malî ve hatta tedafuî hayat ile alâkadardır.

Hükûmeti Cumhuriyetimiz ağaç bayramları tesis ve ağaç katli âminin nihayet verecektir.

Dr. Abdullah Cevdet